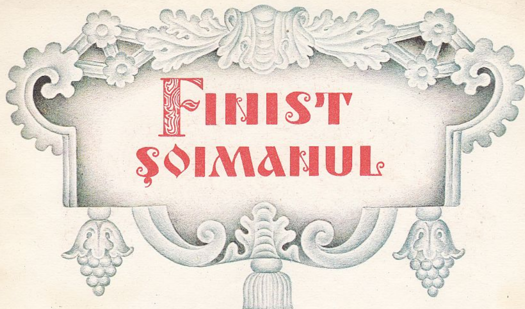
FINIST ŞOIMANUL

BASM POPULAR RUS

EDITURA ION CREANGĂ,
BUCUREŞTI
EDITURA MALÎŞ,
MOSCOVA

Finist Şoimanul

Basm popular rus

În româneşte de Nic Iliescu şi Constantin I. Ionescu

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREŞTI
EDITURA MALÎŞ, MOSCOVA—
1979

Ilustrații de St. Kovaliov

fost odată un ţaran care avea trei fete. Murindu-i nevasta, bătrînul s-a gîndit să tocmească o femeie ca să-i fie de ajutor în gospodărie. Dar fata cea mică, Mariuşka, a zis:

— Lasă, tată, nu-i nevoie să tocmeşti o femeie, o să am eu grijă de gospodărie.

Bătrînul a încuviinţat şi Mariuşka a luat în seama ei grijile casei. Era grozav de pricepută şi toate treburile mergeau strună. Tatăl o iubea tare mult şi era bucuros că are o fată atît de cuminte şi de harnică. Şi era Mariuşka o mîndreţe de fată! Surorile ei, lacome şi pizmaşe, erau urîte, dar se prăpădeau după găteli şi podoabe. Cît e ziua de mare nu făceau altceva decît să-şi dea pe faţă cu sulimanuri şi rumenele, să se dichisească în straie noi, fiindcă veşmintele, ciuboţelele, năframele de-abia cumpărate nu le mai erau pe plac.

Mergînd odată la tîrg, tatăl le-a întrebat pe fete:

— Ce să vă cumpăr, fetele mele, ce v-ar plăcea mai mult?

— Să ne cumperi cîte o năframă cu flori, cusută cu fir de aur, au zis cele două fete mai mari.

Mariuşka stătea deoparte şi nu spunea nimic. Atunci, bătrînul a întrebat-o şi pe ea:

— Dar ţie ce să-ţi cumpăr, fetica tatii?

— Tătucă, mie să-mi cumperi o pană din aripa lui Finist Şoimanul.

Cînd s-a întors acasă, tatăl a adus năframe fetelor celor mari, dar pană n-a găsit.

După o vreme, tatăl s-a dus iarăşi la tîrg.

— Ia spuneţi, copilele mele, ce daruri să vă aduc?

— Să ne cumperi ciuboţele cu potcoave de argint, au răspuns bucuroase fata cea mare şi cea mijlocie.

Iar Mariuşka l-a rugat ca şi întîia oară:

— Tătucă, mie să-mi cumperi o pană din aripa lui Finist Şoimanul.

Toată ziua a colindat ţăranul prin tîrg, a cumpărat ciuboţele, dar pană n-a găsit.

Iată că s-a întîmplat ca bătrînul să meargă şi a treia oară la tîrg.

— Să ne cumperi cîte o rochie, i-au zis fata cea mare şi cea mijlocie.

Iar Mariuşka l-a rugat din nou:

— Tătuca, să-mi cumperi o pana din aripa lui Finist Şoimanul.

A umblat bietul om ziua-ntreagă, dar pană tot n-a gasit.

A pornit spre casă, şi de-abia lăsase în urmă tîrgul, cînd i-a ieşit în cale un moşneguţ.

— Ziua bună, moşule!

— Bună să-ţi fie inima! Încotro ţi-e drumul?

— Acasă, moşule, la mine-n sat. Da', uite, am un necaz: mezina mea m-a rugat să-i cumpăr o pană din aripa lui Finist Şoimanul, dar n-am găsit nicăieri.

— Păi, am eu asemenea pană, da' mi-e scumpă ca lumina ochilor. Unui om bun însă i-o dau, treacă de la mine!

Moşul a scos pana din sîn şi i-a dat-o: era o pană ca toate penele. Ţăranul a pornit mai departe, zicînd în gîndul lui: „Ce-o fi găsit Mariuşka atît de grozav la pana asta?"

Ajuns acasă, bătrînul a scos darurile şi le-a întins fetelor. Surorile cele mari s-au gătit în straiele cele noi, făcînd haz de Mariuşka:

— Proastă-ai fost, proastă-ai rămas! Pune-ţi pana în păr, să te vezi cît eşti de frumoasă!

Mariuşka n-a zis nimic, cătîndu-şi de treabă, iar cînd toţi s-au culcat, a lăsat pana să cadă pe duşumea, rostind:

— Finist Şoimanul, dragul meu, vino la mine, alesul meu mult dorit!

Şi numaidecît în faţa ei s-a ivit un voinic de o frumuseţe fără seamăn. În zori, voinicul s-a izbit de duşumea, preschimbîndu-se în şoim. Mariuşka a deschis fereastra, iar şoimul şi-a luat zborul spre cerul albastru.

Vreme de trei zile Mariuşka l-a primit pe voinic în odaia ei; ziua, în chip de şoim, el zbura în înaltul cerului, iar cum se lăsa amurgul venea la Mariuşka şi se preschimba în voinic falnic.

În cea de-a patra zi, surorile cele rele au prins de veste şi s-au dus la tatăl lor s-o pîrască pe Mariuşka.

— Dragele mele, le-a zis bătrînul, mai bine vedeţi-vă de treburile voastre!

„Prea bine, şi-au zis ele, să vedem ce-o să fie mai departe."

Apoi au închis fereastra de la odaia Mariuşkăi şi au înţepenit-o, înfigînd în giurgiuvea cuţite ascuţite, după care s-au pus la pîndă.

Afară amurgise, şi iată că şoimul cel mîndru se ivi în zbor.

Dar, ajungînd la fereastră, n-a mai putut intra în odaia Mariuşkăi. S-a zbătut şi s-a tot izbit de geam, însîngerîndu-şi pieptul, iar Mariuşka dormea şi n-a auzit nimic.

Atunci şoimul a glăsuit:

— Cine mă doreşte, acela mă va găsi! Dar nu-i va fi uşor. O să mă găsească doar atunci cînd va fi rupt trei perechi de încălţări de fier, cînd va fi tocit trei toiege de fier şi va fi ponosit trei chivere de fier!

Auzind acestea, Mariuşka a sărit din pat, a privit pe fereastră, dar şoimul nu se mai zărea, ci numai urmele de sînge rămase pe geam. Şi fata a prins a plînge amarnic, spălînd cu lacrimile ei urmele însîngerate, şi de ce plîngea, se făcea tot mai mîndră, tot mai frumoasă.

Apoi s-a dus la tatăl ei şi i-a grăit astfel:

— Nu mă osîndi, tătucă, ci lasă-mă să plec în lumea largă. De-oi avea zile, ne-om mai vedea, iar de m-oi prăpădi, înseamnă că aşa mi-a fost scris.

Bătrînului i se rupea inima la gîndul că se desparte de copila cea mai dragă, dar în cele din urmă i-a îngăduit să plece.

Îndată ce făurarii i-au meşterit cele trei perechi de încălţări de fier, cele trei toiege de fier şi cele trei chivere de fier, Mariuşka a pornit în lume, în căutarea mult doritului ei Finist Şoimanul. A mers ea, a mers cale lungă, prin cîmpii şi prin poiene, prin codri întunecoşi şi munţi înalţi. Păsările îi

fermecau sufletul cu cîntările lor voioase, pîrîiaşele îi răcoreau faţa albă, codrii adînci o primeau bucuroşi la umbra lor. Şi nimeni nu se atingea de Mariuşka şi nu-i pricinuia vreun rău: lupii cei suri, urşii, vulpile — toate lighioanele pădurii se strîngeau blînde în jurul ei şi o însoţeau la drum. În vremea asta, fata rupsese o pereche de încălţări de fier, tocise un toiag de fier şi ponosise o chivără de fier.

Într-o bună zi, Mariuşka ajunse într-o poieniţă. Acolo zări o căsuţă clădită pe picioare de găină, care se învîrtea necontenit.

— Căsuţă, căscioară! Aşază-te cu spatele la pădure şi cu faţa la mine! Să intru doresc, să mă odihnesc! grăi Mariuşka.

Căsuţa se întoarse cu spatele la pădure şi cu faţa la Mariuşka. Mariuşka intră înăuntru şi ce-i văzură ochii? Baba Cloanţa Cotoroanţa şedea cu picioarele proptite în două colţuri de odaie, cu gura-n grindă şi nasul în tavan.

Cînd Baba Cloanţa o zări pe Mariuşka, se foi, trosnind şi bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurle astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Şoimanul, mătuşico.

— Ehei, fată frumoasă, o să-l cauţi mult şi bine! Şoimanul tău se află în împărăţia de peste nouă mări şi nouă ţări. O crăiasă vrăjitoare i-a dat să bea o băutură fermecată, făcîndu-l s-o ia de soţie. Dar eu o să te ajut. Uite, ţine talerul ăsta de argint şi oul ăsta de aur. Cînd o să ajungi în împărăţia de peste nouă mări şi nouă ţări, să te tocmeşti în slujbă la crăiasă. Îndată ce isprăveşti cu lucrul, să iei talerul şi să aşezi pe el oul de aur. Oul o să înceapă să se rostogolească singur încoace şi-ncolo. Crăiasa o să dorească să ţi le cumpere, dar nu care cumva să i le vinzi. Tu să stărui să-ţi îngăduie a-l vedea pe Finist Şoimanul.

Mariuşka mulţumi Babei Cloanţa şi porni mai departe. Merse ea şi merse, iar codrul se făcea tot mai negru şi mai întunecos. O cuprinse spaima şi nu fu în stare să mai facă nici un singur pas. Dar deodată, în calea ei se ivi, ca din pămînt, un motan. Dintr-un salt fu lîngă Mariuşka şi, torcînd blînd, îi grăi:

— Nu-ţi fie teamă, Mariuşka, mergi înainte. Drumul o să-ţi

fie şi mai înfricoşător, dar tu să mergi înainte şi să nu iei seama la cele din jur.

Motanul se frecă leneş cu spinarea de o buturugă şi se făcu nevăzut, iar Mariuşka porni mai departe. Şi cu cît mergea, pădurea se făcea tot mai neagră şi mai neagră.

Merse Mariuşka şi merse cale lungă pînă toci şi a doua pereche de încălţări de fier, pînă ce rupse şi al doilea toiag, pînă ce ponosi şi a doua chivără. Într-un tîrziu, ajunse la o căsuţă clădită pe picioare de găină. Era împrejmuită cu gard de nuiele şi în fiecare par se afla cîte o ţeastă de om şi fiecare ţeastă lumina ca focul.

Mariuşka se opri, glăsuind:

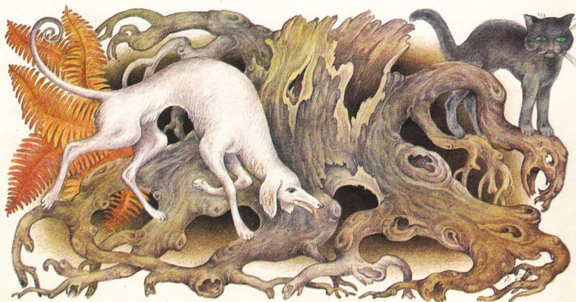
— Căsuţă, căscioară! Aşază-te cu spatele la pădure şi cu faţa la mine! Să intru doresc, să mă odihnesc!

Căsuţa se întoarse cu spatele la pădure şi cu faţa la Mariuşka. Mariuşka intră înăuntru şi ce-i văzură ochii? Baba Cloanţa Cotoroanţa şedea cu picioarele proptite în două colţuri de odaie, cu gura-n grindă şi nasu-n tavan.

Cînd Baba Cloanţa o zări pe Mariuşka, se foi, trosnind şi bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurile astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Şoimanul, mătuşico.

— Pe la sora mea ai trecut?

— Am trecut, mătuşico.

— Prea bine, fată frumoasă, am să te ajut. Uite, ţine gherghefu1 ăsta de argint şi acul ăsta de aur. Acul o să coase singur cu fir de aur şi argint pe catifea zmeurie. De-or să vrea să ţi-l cumpere, să nu care cumva să-l vinzi. Tu să stărui să-l vezi pe Finist Şoimanul.

Mariuşka mulţumi Babei Cloanţa şi porni mai departe. Pădurea vuia de trosnituri şi bubuituri, şi de şuierături, iar din loc în loc, ţeste de om ardeau ca felinarele. Mariuşka nu mai putea de spaimă, cînd, deodată, ca din pămînt, în faţa ei apăru un cîine.

— Ham, ham! Mariuşka, surioară, nu te speria. De acum înainte o să fie şi mai înfricoşător, dar tu cată-ţi de drumul tău şi nu lua seama la cele din jur.

Rostind acestea, cîinele se făcu nevăzut, iar Mariuşka îşi urmă drumul. Pădurea se făcuse mai neagră ca păcura, iar tîrşurile i se agăţau de straie, îi zgîriau mîinile şi picioarele... Dar fata mergea fără preget şi nici nu se gîndea să se uite îndărăt.

Şi a mers ea, a tot mers cale lungă, şi i s-a tocit şi al treilea rînd de încălţări de fier, i s-au rupt şi toiagul de fier şi chivăra de fier. După o vreme ajunse într-o poieniţă; în poieniţă zări o căsuţă clădită pe picioare de găină şi împrejmuită cu gard de nuiele, iar în fiecare par era înfiptă cîte o ţeastă de cal, şi fiecare ţeastă lumina ca focul.

Mariuşka se opri, grăind:

— Căsuţă, căscioară! Aşază-te cu spatele la pădure şi cu faţa spre mine!

Căsuţa se întoarse cu spatele la pădure şi cu faţa spre Mariuşka. Mariuşka intră înăuntru şi ce-i văzură ochii? Baba Cloanţa Cotoroanţa şedea cu picioarele proptite în două colţuri de odaie, cu gura-n grindă şi cu nasu-n tavan. Era neagră ca tuciul la chip, ştirbă de-a binelea şi doar un colţ i-atîrna din gură.

Cînd Baba Cloanţa o zări pe Mariuşka, se foi, trosnind şi bubuind:

— Ptiu, ptiu, miroase a carne de om! Ce vînt te-aduce pe meleagurile astea, fată frumoasă?

— Îl caut pe Finist Şoimanul, mătuşico.

— Nu-ţi va fi uşor să-l găseşti, fetico, dar eu o să te ajut. Ţine furca asta de argint şi ăst fus de aur. De cum vei lua fusul în mînă, el o să înceapă să toarcă singur, şi nu fir ca oricare altul, ci de aur.

— Îţi mulţumesc, mătuşico.

— Lasă că o să-mi mulţumeşti pe urmă. Acum ia aminte la cele ce-ţi spun: de-or vrea să-ţi cumpere fusul de aur, să nu care cumva să-l vinzi. Tu să stărui să-l vezi pe Finist Şoimanul.

Mariuşka mulţumi Babei Cloanţa şi porni mai departe. Pădurea începu să freamăte şi să vuiască; se iscară şuierături, bufniţele începură să zboare în cercuri, şoarecii şi alte jivine să iasă din vizuinile lor, năpustindu-se cu toate asupra Mariuşkăi. Atunci, ca din pămînt, lîngă ea se ivi un lup sur.

— Nu te speria, zise el, suie-te în spatele meu şi să nu priveşti decît înainte!

Mariuşka urcă în spinarea lupului cel sur şi duşi au fost! Înaintea lor se aşterneau cîmpii nesfîrşite, pajişti înverzite, meleaguri prin care curgeau rîuri de lapte şi miere, munţi cu vîrfurile pînă la nori. Iar ei goneau ca vîntul şi ca gîndul. În

sfîrşit, Mariuşka zări în faţa ei un palat de cleştar. Avea cerdacul străjuit de pilaştri măiestru dăltuiţi, ferestrele înflorate cu desenuri meşteşugite. La una din ferestre stătea crăiasa, scrutînd în zare cu privirea.

— Acum, zise lupul, dă-te jos, Mariuşka. Mergi şi te tocmeşte în slujbă la crăiasă.

Mariuşka se dădu jos, îşi luă bocceluţa, mulţumi lupului şi se îndreptă către palatul de cleştar. Cînd ajunse, făcu o plecăciune dinaintea crăiesei şi grăi:

— Nu am ştiinţă care ţi-e numele şi cinul. Dar, rogu-te, nu ai trebuinţă de o lucrătoare?

— Demult caut o lucrătoare, dar una pricepută, să ştie a toarce, a ţese şi a coase, îi răspunse crăiasa.

— Eu pot să le fac pe toate.

— Atunci, intră şi te apucă de treabă!

Şi Mariuşka începu să lucreze. Lucră toată ziua, şi îndată ce se lăsă înserarea, luă talerul de argint şi oul de aur, rostind:

— Te învîrte, ou de aur, te rostogoleşte şi pe dragul meu cel drag arată-mi-l!

Oul se învîrti şi se rostogoli pe talerul de argint şi numaidecît se arătă Finist Şoimanul. Cum îl văzu, Mariuşka începu a vărsa şiroaie de lacrimi:

— Finist, Finist, şoimul meu, de ce m-ai părăsit şi m-ai lăsat singură şi nefericită, să plîng şi să mă usuc de dorul tău?

Auzind crăiasa aceste vorbe, grăi:

— Mariuşka, vinde-mi mie talerul de argint şi oul de aur!

— Nu, zise Mariuşka, nu sînt de vînzare. Pot să ţi le dăruiesc, dacă mi-i îngădui să-l văd pe Finist Şoimanul.

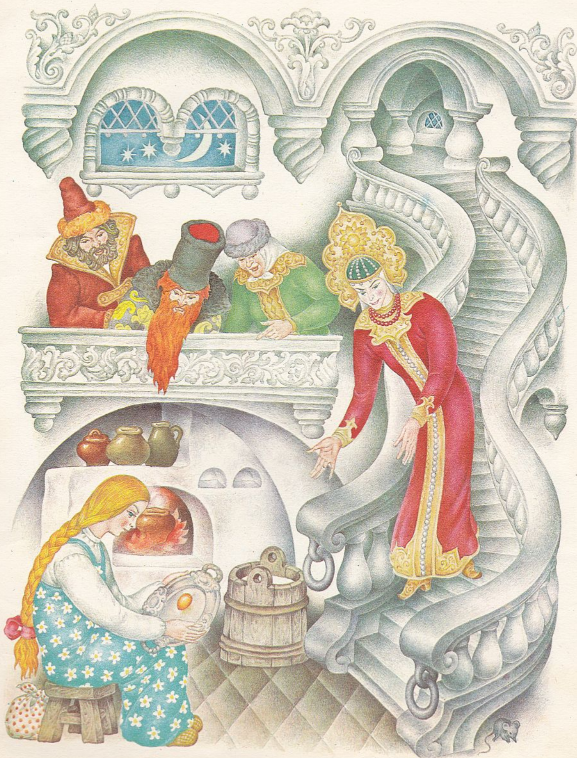
Crăiasa cugetă ce cugetă, apoi zise:

— Prea bine, facă-se voia ta! La noapte, cînd o să adoarmă, o să ţi-l arăt.

Aproape de miezul nopţii, Mariuşka intră în iatacul lui Finist Şoimanul. Se uită în jur şi-l zări pe dragul ei dormind somn greu, ca dus pe ceea lume.

Mariuşka îl privi îndelung, şi nu se mai sătura privindu-l; îi sărută buzele ca mierea, îl strînse la piept, dar şoimul ei drag dormea tun, fără putinţă de a se trezi.

Iată că se iviră zorile, dar Mariuşka nu izbuti să-l trezească pe dragul ei...

Ziua-ntreagă, Mariuşka lucră fără preget, iar de cum se lăsă amurgul scoase ghergheful de argint şi acul de aur. Începu să coase, murmurînd:

— Coase, acule, coase ştergar înflorat pentru Finist Şoimanul, să aibă cu ce-şi şterge obrazul, dimineaţa!

Auzind-o, crăiasa îi zise:

— Mariuşka, vinde-mi mie ghergheful de argint şi acul de aur!

— Nu le vînd, rosti Mariuşka, dar ţi le dăruiesc, dacă mi-i îngădui să-l văd pe Finist Şoimanul.

Crăiasa cugetă ce cugetă, apoi spuse:

— Prea bine, fie voia ta! Să vii la noapte.

Aproape de miezul nopţii, Mariuşka intră în iatacul lui Finist Şoimanul, dar el dormea dus, dormea somn adînc.

— Finist, Finist, şoimul meu, scoală-te, trezeşte-te!

Dar Finist Şoimanul dormea tun. Oricît se strădui Mariuşka, nu putu să-l trezească.

Se lumină de ziuă şi Mariuşka se apucă de lucru. Cînd luă furca de argint şi fusul de aur, crăiasa o văzu şi începu iarăşi să stăruie:

— Vinde-mi-le mie, vinde-mi-le mie!

— De vîndut nu le vînd, dar pot să ţi le dăruiesc, dacă mi-i îngădui măcar vreme de un ceas să stau cu Finist Şoimanul.

— Prea bine! se învoi crăiasa, iar în gîndul ei îşi zise: „Oricum, tot n-o să-l trezească".

Cînd se lăsă noaptea, Mariuşka intră în iatacul lui Finist Şoimanul, dar el dormea dus somnul lui cel greu.

— Finist, şoimul meu drag, scoală-te, trezeşte-te!

Dar Finist dormea tun, nici vorbă să se trezească.

Oricît se căzni Mariuşka, nu fu chip să-l facă să se trezească, şi zorile erau aproape.

Mariuşka începu să plîngă, să se tînguie:

— Finist, şoimul meu drag, scoală-te, trezeşte-te s-o vezi pe Mariuşka ta şi s-o strîngi la pieptul tău!

O lacrimă de pe obrajii Mariuşkăi căzu pe umărul gol al lui Finist, arzîndu-l. Finist Şoimanul se trezi, privi în jur şi o zări pe Mariuşka. O luă în braţe şi o sărută.

— Mariuşka! Oare tu eşti? Ai tocit trei rînduri de încălţări de fier, ai rupt trei toiege de fier şi trei chivere de fier ai

ponosit şi ai izbutit să mă găseşti? Să mergem degrabă, să plecăm de aici!

Şi cum se găteau ei de plecare, crăiasa prinse de veste şi dădu poruncă să sune trîmbiţele ca să dea de ştire tuturor despre necredinţa soţului ei.

S-au adunat crai şi negustori de pretutindeni şi au ţinut sfat cum să-l osîndească pe Finist Şoimanul.

Atunci Finist Şoimanul a grăit:

— Care este, după credinţa voastră, soţie adevărată: aceea care te iubeşte din toată inima ori aceea care te vinde şi te vicleneşte?

Toţi s-au învoit că soţia lui Finist Şoimanul este Mariuşka.

Şi au rămas împreună, să trăiască fericiţi pînă la adînci bătrîneţe.

Au plecat în împărăţia lor şi au chemat lumea la ospăţ, poruncind să cînte surlele şi să bubuie tunurile. A fost un ospăţ de pomină, încît pînă şi în ziua de azi se mai vorbeşte de el.

Titlul ediției originale:

ФИНИСТ-ЯСНЫЙ СОКОЛ

Русская народная сказка

ИЗДАТЕЛЬСТВО «МАЛЫШ»

МОСКВА

1979

© изд. Издательство «Малыш», 1979

Coeditare:

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI
EDITURA MALIȘ, MOSCOVA —
1979

Lector: ALEXANDRA POPA

Tipărit în U.R.S.S.

Lei 5